Adrodd i'r	**Pwyllgor Craffu Partneriaethau**
Dyddiad y cyfarfod	**6 Gorffennaf 2023**
Aelod Arweiniol / Swyddog	**Elen Heaton, Aelod Arweiniol Iechyd a Gofal Cymdeithasol / Alaw Pierce Rheolwr Gwasanaeth, Gofal Cymdeithasol Oedolion a'r Gwasanaeth Digartrefedd**
Pennaeth Gwasanaeth	**Ann Lloyd, Gofal Cymdeithasol i Oedolion a Gwasanaeth Digartrefedd**
Awdur yr adroddiad	**Nerys Tompsett, Rheolwr Tîm Diogelu**
Teitl	**Adroddiad Blynyddol ar Ddiogelu Oedolion yn Sir Ddinbych 1 Ebrill - 31 Mawrth 2023**

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys adroddiad perfformiad blynyddol ar Ddiogelu Oedolion yn unol â chanllawiau statudol ac mae'n darparu trosolwg o effaith trefniadau ac arferion diogelu lleol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Rhoi trosolwg i'r Aelodau o effaith trefniadau ac arferion Diogelu Lleol ac adolygu'r cynnydd a wnaed yn y maes gwaith allweddol hwn dros y deuddeg mis diwethaf. Cyfeirio at ddata sy'n adlewyrchu ffigurau a gyflwynir gan yr Awdurdod Lleol yn flynyddol i Uned Ddata Llywodraeth Cymru.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr Aelodau'n derbyn ac yn rhoi sylwadau ar yr adroddiad a chydnabod pwysigrwydd ymagwedd gorfforaethol at ddiogelu oedolion mewn perygl a chyfrifoldeb y Cyngor i weld hyn fel maes blaenoriaeth allweddol.

4. Manylion yr adroddiad

4.1 Y gweithgarwch o ran amddiffyn oedolion dros y 12 mis diwethaf gan ganolbwyntio ar ansawdd gwaith diogelu, gan gynnwys perfformiad yn erbyn dangosydd perfformiad Llywodraeth Cymru o ymholiadau’n cael eu cwblhau o fewn 7 diwrnod gwaith.

4.2 Cymharu data ar y gweithgarwch dros y 12 mis diwethaf ynghylch Adran 5: Atgyfeiriadau Unigolyn mewn Swydd ag Ymddiriedaeth.

4.3 Gweithgarwch dros y 12 mis diwethaf mewn perthynas â Threfniadau Diogelu rhag Colli Rhyddid (DoLS).

4.4 Crynodeb o’r cyflawniadau allweddol ar gyfer 2022/23.

Penawdau o Ystadegau 2022 - 23

Blwyddyn	Adroddiadau (atgyfeiriadau) a dderbyniwyd
2019 - 2020	597
2020 - 2021	354
2021 - 2022	324
2022 - 2023	348

- Ar y cyfan mae yna ychydig o gynnydd (7%) wedi bod yn nifer yr adroddiadau Oedolion mewn Perygl a dderbyniwyd o’i gymharu â’r un cyfnod y llynedd. Yn gyffredinol, mae lefelau adrodd dros y 3 blynedd diwethaf wedi bod yn eithaf cyson.
- Daeth Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles i rym ym mis Ebrill 2016, gan ddangos ei lefel uchaf o adroddiadau Oedolion mewn Perygl yn 2018, ac yna dangos arwyddion o ostwng, wrth i’r ‘dyletswydd i adrodd’ ddod yn gliriach weithwyr proffesiynol. Serch hynny, tra bo nifer o adroddiadau wedi cynyddu, nid oedd hyn wedi arwain at y nifer o achosion yn cael eu huwchgyfeirio at gyfarfod strategaeth. Mae Awdurdodau Lleol ledled Gogledd Cymru wedi nodi newid mewn perthynas â nifer o Oedolion mewn Perygl yn ystod Covid, o bosib oherwydd y cyfyngiadau, llai o gyswllt gyda gwasanaethau allanol a/neu deuluoedd, ac efallai bod hyn wedi cyfrannu at y newid hwn. Mae ffigurau yn ymddangos i fod yn debyg i’r blynyddoedd blaenorol, sydd efallai’n dangos bod y ‘dyletswydd i adrodd’ camdriniaeth neu esgeulustod, neu’r perygl o gamdriniaeth wedi dod yn fwy amlwg i weithwyr proffesiynol. Mae tîm diogelu Sir Ddinbych yn gweithio’n agos gydag asiantaethau partner, i sicrhau bod diogelu’n flaenoriaeth, ac yn parhau i dderbyn galwadau ffôn

gan wasanaethau darparu a gweithwyr proffesiynol, sy'n chwilio am gymorth neu gyngor ar faterion diogelu. Caiff y galwadau hyn eu monitro i gefnogi dadansoddiad pellach o unrhyw themâu posibl neu dueddiadau a allai fod yn codi, a allai ofyn am ymagwedd ychwanegol i gefnogi unrhyw gamau gweithredu ehangach yn ymwneud â diogelu.

- Cam-drin corfforol 34% (166) ac esgeulustod 31% (149) oedd y mathau mwyaf cyffredin o gamdriniaeth a nodwyd, a oedd un waith eto'n debyg i'r tueddiadau cenedlaethol. Mae'n bwysig nodi, o edrych ar y data, gellir rhoi gwybod am fwy nag un categori o gamdriniaeth o fewn adroddiad diogelu. (Gweler Atodiad 1 am ddata diogelu 2022 – 23)
- Llynedd, roeddem yn gallu nodi data blwyddyn gyfan mewn perthynas â phroses Adran 5: *Cyhuddiadau / Pryderon am Ymarferwyr a'r sawl mewn Swyddi gydag Ymddiriedaeth.* Rydym wedi gweld cynnydd o 84% mewn atgyfeiriadau adran 5 o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Daeth ffynonellau atgyfeiriadau gan Ddarparwyr (41%), y Bwrdd Iechyd (33%), yr Awdurdod Lleol (17%) a'r Heddlu (9%).
- Cynhaliwyd trafodaethau strategaethau ar bob atgyfeiriad Adran 5 i bennu'r camau gweithredu nesaf h.y. cyfarfod trafod strategaeth a/neu gyfarfod strategaeth ffurfiol. Mae'r achosion hynny sydd wedi eu huwchgyfeirio i gyfarfod strategaeth ffurfiol wedi arwain at ganlyniadau sy'n seiliedig ar gydbwysedd o debygolrwydd a oedd yr honiad wedi'i brofi, heb ei brofi, yn fwriadol, wedi'i ddyfeisio neu'n faleisus. (Gweler Atodiad 1 am i gael data diogelu 2022 – 23) O'r achosion a uchgyfeiriwyd i'r cyfarfodydd strategaeth, roedd 37% (7) achos yn destun ymchwiliad troseddol. Ni wnaeth unrhyw achos gyrraedd y trothwy trosedd ar gyfer eu herlyn, ac o ganlyniad cawsant eu hailystyried dan broses nad oedd yn gyfreithiol.

4.5 Dangosyddion Perfformiad

Dim ond un dangosydd perfformiad cenedlaethol sydd yn ymwneud â Diogelu Oedolion ar hyn o bryd: nifer yr ymholiadau a gwblhawyd o fewn 7 diwrnod gwaith. Rydym wedi parhau i gynnal ein perfformiad, gyda 99.1% o ymholiadau wedi eu cwblhau o fewn y terfyn amser 7 diwrnod gwaith ar gyfer 2022/23. Bu cynnydd yn y nifer cyffredinol yn y cyfnod hwn o'i gymharu â data llynedd. Mae'r lefel uchel hon o berfformiad, ynghyd â'r cynnydd mewn atgyfeiriadau adran 5, yn dangos ymroddiad y tîm, a'u hymrwymiad i ddiogelu dinasyddion Sir Ddinbych sy'n ymddangos i fod yn Oedolion mewn Perygl.

4.6 Y Trefniadau Diogelu rhag Colli Rhyddid (DoLS) – gweithgarwch 2022 - 23

- Mae yna gynnydd wedi bod yn y nifer o geisiadau a dderbyniwyd: 469 (11%) o'i gymharu â 423 y llynedd. Gwelodd y flwyddyn flaenorol gynnydd sylweddol o 26%, mae'r cynnydd eleni yn fwy cyson gyda beth a ddisgwylir gan fod lleoliadau'n fwy sefydlog a pharhaol, gydag effeithiau Covid yn dechrau cysoni.
- Cymeradwywyd 238 awdurdodiad, sy'n cyfateb i lynedd ar 236. Mae ffyrdd newydd o weithio yn sgil Covid-19 wedi parhau, ac mae llwyfannau digidol ar gyfer cwblhau asesiadau i gefnogi'r maes gwaith hwn. Mae cyllid Llywodraeth Cymru i gefnogi gwaith DoLS wedi ein galluogi i gynnal capasiti Aseswr Budd Pennaf o'r flwyddyn flaenorol, ynghyd â chapasiti ychwanegol i gynnal asesiadau drwy gyfrwng y Gymraeg.
- I gynyddu ein capasiti ymhellach i lofnodi awdurdodiadau DoLS, mae rheolwyr tîm eraill wedi cael eu briffio a'u cefnogi i gynnal y dyletswyddau hyn, a byddant yn cefnogi cwblhad awdurdodiadau DoLS ymhellach wrth i ni geisio lleihau ein rhestr aros, wrth i ni baratoi ar gyfer gweithrediad Trefniadau Amddiffyn Rhyddid.
- Mae 7 o geisiadau eraill wedi eu cyflwyno i'r Llys mewn perthynas ag Amddifadedd mewn Lleoliadau Cartref (DiDS). Mae hwn yn waith parhaus sydd wedi'i ymgorffori o fewn gwaith achos rheolaidd, yn y tîm Anableddau Cymhleth.

4.7 Llwyddiannau Allweddol 2022-23

- Rydym wedi cynnal lefel uchel o berfformiad o ran cwblhau 99.1% o ymholiadau adran 126 o fewn 7 diwrnod gwaith.
- Mae ffocws ar gwblhau archwiliadau o ansawdd wedi cael ei gynnal drwy gydol 2022/23. Mae'r archwiliadau wedi parhau i ganolbwyntio ar sampl o achosion diogelu i adolygu ansawdd a chysondeb gwaith diogelu, a'r broses Swydd ag Ymddiriedaeth (Adran 5). Maent yn darparu cyfle i ystyried ansawdd adroddiadau/atgyfeiriadau a dderbyniwyd, cyfranogiad gweithwyr proffesiynol, a'r cam gweithredu ar ddiogelu a gaiff ei gymryd mewn perthynas â'r risg a ganfyddir a sut y bydd y risgiau hyn yn cael eu rheoli wrth symud ymlaen. Mae'r archwiliadau hyn yn galluogi gwiriadau ac adolygiadau ymarfer rheolaidd, gan sicrhau nad yw arfer da wedi ei gyfaddawdu gan lwyddiant y dangosydd perfformiad.
- Mae'r llwyfannau digidol ar gyfer hwyluso cyfarfodydd strategaethau diogelu a chyfarfodydd strategaeth Adran 5, ynghyd â chynadleddau achosion Amddiffyn Oedolion yn parhau i weithio'n dda, ac maent nawr wedi cael eu mewnosod yn y gwasanaeth. Mae'r rhain yn gadarnhaol ac yn darparu cynrychiolaeth dda o ran gweithwyr proffesiynol ac aelodau teulu Oedolyn mewn Perygl, pan fo'n briodol.

- Yn ystod cyfnodau heriol yn y sector gofal cymdeithasol o ran recriwtio a chadw staff, mae'r tîm diogelu wedi cael ei ailstrwythuro i gefnogi parhad busnes, ac wedi bod yn llwyddiannus wrth recriwtio i bob swydd wag. Mae'r tîm nawr yn cynnwys rheolwr tîm, dirprwy reolwr tîm a 2 gweithiwr cymdeithasol profiadol gradd 9.
- Caethwasiaeth fodern: cyflwynwyd atgyfeiriad i'r Mecanwaith Atgyfeirio Cenedlaethol yn ymwneud ag unigolion sydd wedi'u cyflogi mewn cartrefi gofal yn Sir Ddinbych. Cafodd proses ddiogelu ei gydlynu gyda phob partner perthnasol i gysylltu gyda'r prosesau Awdurdod Meistri Gangiau Cham-drin Gweithwyr (GLAA).

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: y Sir Ddinbych a Garem?

Mae trefniadau Diogelu Oedolion yn cyfrannu'n uniongyrchol i'r blaenoriaethau corfforaethol mewn perthynas â Sir Ddinbych iachach a hapusach, Sir Ddinbych sydd wedi cysylltu'n well a Sir Ddinbych teg, diogel a mwy cyfartal.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'r gwasanaeth hwn eisoes yn cael ei gynnwys o fewn cyllidebau presennol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

Nid oes angen Asesiad o'r Effaith ar Les gan nad yw'r adroddiad yn gwneud newidiadau i'r polisi.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Amherthnasol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol yn codi'n uniongyrchol o'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- Mae prosesau Adran 5 yn parhau i brofi'n her mewn sawl maes, ond yn benodol mewn perthynas ag elfen weithredol y broses hon, h.y. arferion gwael yn erbyn camdriniaeth/esgeulustod, ac ati. Mae Grŵp Tasg a Gorffen Cenedlaethol adran 5 nawr wedi gorffen ei waith, ac yn aros am ganlyniadau'r ymgynghoriadau erbyn hyn.

Mae’r adborth cychwynnol yn awgrymu efallai nad yw eglurder ychwanegol ar gael, ac o bosib angen ystyriaeth bellach gan y byrddau rhanbarthol i adolygu’r egwyddorion i gefnogi gweithio ar y cyd gydag asiantaethau partner.

- Cyhoeddwyd oedi pellach mewn perthynas â dyddiad gweithredu Trefniadau Diogelu Rhyddid. Nid oes adborth wedi’i dderbyn o’r ymgynghoriad a gynhaliwyd yn 2022, ac rydym yn parhau i aros am Godau Ymarfer wedi’u cwblhau. O ganlyniad, mae Llywodraeth Cymru wedi penderfynu rhoi saib i unrhyw waith, gan gynnwys gwaith ynghylch datblygu deunyddiau hyfforddi drwy Ofal Cymdeithasol Cymru, nes bod terfynau amser gweithredu ar waith. Rydym yn disgwyl am y diweddariad nesaf i sicrhau bod y camau gweithredu angenrheidiol i ddiwallu ein rhwymedigaethau statudol ar gyfer gweithredu'r Trefniadau Diogelu Rhyddid yn eglur. Yn y cyfamser, byddwn yn parhau i weithio i leihau rhestr aros DoLS, a blaenoriaethu’r hyfforddiant Ddeddf Galluedd Meddyliol ar gyfer pob ymarferydd.
- Mae achosion llys yn parhau i gynyddu ac ni ellir amcangyfrif effaith y gwaith hwn ar gapasiti ein timau gweithredol, yn ogystal â’n cydweithwyr yn Nhîm y Gyfraith yn rhy isel. Er enghraifft, ar gyfer DiDS, fel arfer, mae’r Llys yn cymryd 9-12 mis o ddyddiad y cais i’w ystyried a gwneud Gorchymyn. O wybod bod oedi, rydym yn aml yn profi ceisiadau gan y Llys i ddarparu gwybodaeth ddiweddar, e.e. cynlluniau gofal, sydd weithiau’n creu gwaith ychwanegol ar gyfer y gwasanaethau cymdeithas a’r gyfraith. Gwneir cais am wybodaeth ddiweddar pan mae dyddiad dogfennaeth flaenorol wedi dod i ben wrth aros am ystyriaeth ynadol. Dyma sefyllfa sy’n codi ym mhob Awdurdod Lleol, ac nid yw’n unigryw i Sir Ddinbych.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

Caiff pwerau’r Pwyllgor Craffu mewn perthynas â’r mater hwn eu nodi yn Adran 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000 ac Adran 7.4.2(b) o Gyfansoddiad y Cyngor.